

Recenzent – Referee:
Prof. dr hab. Jarosław Buszko

Tłumaczenie na język angielski – Translation into English: Rafał Bernard
Korekta tekstów angielskich – English editorial revision: Robert Kippen

Fotografia na okładce – Cover photo: *Nehalennia speciosa*, Iglica mała, pierścień kopulacyjny
– Sedgling, a copulation wheel (fot. – phot. Bogusław Daraż)

Zrealizowano i wydano ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w ramach projektu badawczego nr 2 P04C 129 29

Preparation and publication grant-aided by the Ministry of Science and Higher Education
within the project No. 2P04C 129 29

Sugerowany sposób cytowania – Suggested citation:

Po polsku:

Bernard, R., Buczyński, P., Tończyk, G., Wendzonka, J., 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

In English:

Bernard, R., Buczyński, P., Tończyk, G., Wendzonka, J., 2009. A distribution atlas of dragonflies (Odonata) in Poland. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

Copyright © Rafał Bernard, Paweł Buczyński, Grzegorz Tończyk, Jacek Wendzonka, Poznań 2009

ISBN 978-83-61320-54-8

Bogucki Wydawnictwo Naukowe
ul. Górna Wilda 90, 61-576 Poznań
tel. +48 61 8336580
fax +48 61 8331468
e-mail: bogucki@bogucki.com.pl
www.bogucki.com.pl

Druk i oprawa:
Unidruk
ul. Przemysłowa 13
62-030 Luboń

Rozmieszczenie gatunków

Objaśnienia do map UTM

Białe kółka – dane pochodzą z okresu historycznego, do roku 1990 włącznie;

Czarne kółka – dane pochodzą z okresu współczesnego, tj. z lat 1991–2008;

Szare kółka – dane pochodzą z obu okresów, historycznego i współczesnego.

Znak zapytania (?):

- na mapach gatunków *Anax ephippiger* i *Sympetrum meridionale* wskazuje na brak pewności, że gatunek został prawidłowo oznaczony, choć jest to prawdopodobne;
- na mapie *Cordulegaster bidentata* wskazuje na nieprecyzyjne dane dotyczące trzech małych obszarów, dane te nie pozwalają na ustalenie, ile kwadratów i które z nich powinny być zaznaczone jako zajęte przez gatunek.

A – liczba oraz względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku w okresie historycznym (liczba kwadratów ze stwierdzonym gatunkiem/liczba wszystkich kwadratów, dla których istnieją dane z danego okresu $\times 100\%$);

B – liczba oraz względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku w okresie współczesnym (liczony jak wyżej);

C – liczba i względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku (liczony jak wyżej dla całego okresu objętego „Atlasem”);

D – liczba stwierdzonych stanowisk gatunku.

Distribution of species

Explanations to the UTM maps

White circles – data collected in the historical period up to 1990;

Black circles – data collected in the current period, i.e. between 1991 and 2008;

Grey circles – data collected in two periods, both historical and current.

A question mark (?):

- in the species *Anax ephippiger* and *Sympetrum meridionale* indicates a lack of total certainty that the species was correctly identified, however, it is probable;
- in the species *Cordulegaster bidentata* indicates imprecise data concerning three small areas (the data are insufficient to indicate how many squares and which squares should be marked as being occupied).

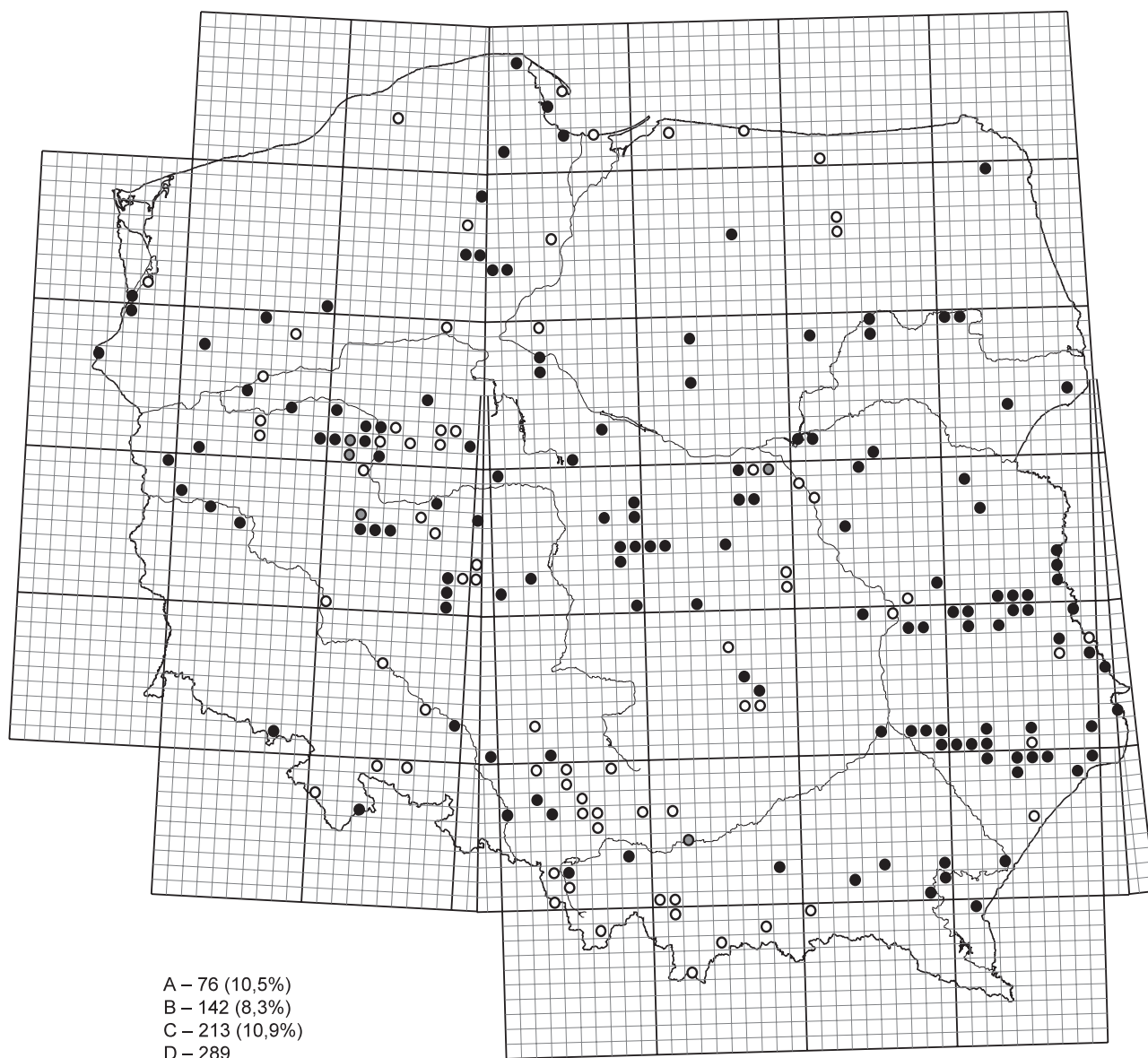
A – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares recorded in the historical period (the number of known occupied squares / the number of all studied squares $\times 100\%$);

B – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares recorded in the current period;

C – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares for the whole period included in the Atlas;

D – the number of recorded localities of the species. In A, B and C a comma is used as the decimal separator.

Lestes barbarus (Fabricius, 1798)

Gatunek szeroko rozprzestrzeniony, występujący w całym kraju.

Rozproszony, lokalne koncentracje stanowisk znane z Pojezierza Wielkopolskiego i środkowo-wschodniej Polski. Rozproszenie stanowisk zdecydowanie wzrasta na północ od 53 równoleżnika, gdzie *L. barbarus* jest już lokalny i rzadki. Ta szeroka strefa zasięgu wydaje się mieć fluktuacyjny charakter związany z nomadycznymi tendencjami gatunku i wahaniami klimatycznymi. W ciepłych okresach klimatycznych/latach jest gęściej kolonizowana, a w niekorzystnych, tj. chłodniejszych i wilgotniejszych – rzadziej zasiedlo-

na. Mała liczba stanowisk z południowo-zachodniej Polski jest raczej w większości konsekwencją niskiego poziomu eksploracji odonatologicznej. W górach rzadki, wyjątkowo dociera do 1120 m n.p.m.

Związany z wodami zdecydowanie astatycznymi, a nawet okresowymi. Z tego powodu może liczniej zasiedlać tereny rolnicze obfitujące w takie zbiorniki (np. Wielkopolska), a rzadziej bardziej stabilne hydrologicznie obszary północnych pojezierzy. Prawdopodobnie jest to dodatkowy, obok klimatu, czynnik wpływający na większą rzadkość gatunku w północnej Polsce.

Very widespread, occurring in the whole country.

Sparse, local concentrations known from the Great Poland Lake District and mideastern Poland. Sparseness increases north of the 53rd parallel, where the species is local and rare. This broad zone of the *L. barbarus* extent seems to be fluctuating in nature due to climatic factors and nomadic tendencies of the species. In warmer climatic periods/years is more densely colonised, in unfavourable, i.e. more humid and cooler – less densely inhabited. The small num-

ber of localities in southwestern Poland is mostly the effect of low odonatological exploration. Rare in the mountains, exceptionally reaches 1120 m.

Related to astatic, and even temporary waters. Therefore, may be more abundant in agricultural areas abounding in them (e.g. Great Poland) and rarer in hydrologically more stable northern lake districts. Probably, this is an additional factor (besides climate) influencing rarity of the species in northern Poland.